

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 62/06-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júla 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť L. M., Ž., a Ing. A. B., Ž., zastúpených advokátkou JUDr. M. P., Ž., ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96, Krajským súdom v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/00, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. M. a Ing. A. B. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 (v súčasnosti 13 C 150/2005) porušené bolo.

2. Základné právo L. M. a Ing. A. B. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38. ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Krajským súdom v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 porušené bolo.

3. Základné právo L. M. a Ing. A. B. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38. ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Najvyšším súdom Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/00 porušené bolo.

4. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 150/2005 prikazuje konať bez zbytočných priet'ahov.

5. L. M. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je mu Okresný súd Žilina povinný vyplatiť vo výške 13 000 Sk, Krajský súd v Žiline vo výške 12 500 Sk a Najvyšší súd Slovenskej republiky vo výške 14 500 Sk do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

6. A. B. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 65 000 Sk (slovom šesťdesiatpäťtisíc slovenských korún), ktoré je jej Okresný súd Žilina povinný vyplatiť vo výške 21 000 Sk, Krajský súd v Žiline vo výške 20 000 Sk a Najvyšší súd Slovenskej republiky vo výške 24 000 Sk do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

7. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia L. M. a Ing. A. B. advokátke JUDr. M. P., Ž., vo výške 10 772 Sk (slovom desaťtisíc sedemstosedemdesiatdva slovenských korún).

8. Vo zvyšnej časti sťažnosti L. M. a Ing. A. B. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. januára 2006 doručená sťažnosť L. M., Ž., a Ing. A. B., Ž. (ďalej aj „sťažovatelia“ alebo „navrhovatelia v 4. a 10. rade“), ktorá bola upresnená podaním z 20. februára 2006 a ktorou namietajú porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 12 C 44/96, Krajským súdom v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní sp. zn. 7 Co 1267/97 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní sp. zn. 5 Cdo 96/00.

Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny vidia sťažovatelia v nasledovne opísanom skutkovom stave.

Sťažovatelia podali ako navrhovatelia v 4. a 10. rade na okresnom súde 17. januára 1996 návrh na začatie konania, ktorým sa domáhali, aby žalovaným v 1. až 5. rade bola uložená povinnosť uhradiť finančnú sumu, ktorá predstavovala podiel ich právnych predchodcov na odpredaných, resp. vyvlastnených nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom dedičského konania po ich právnych predchodcoch.

Okresný súd rozsudkom č. k. 12 C 44/96-65 z 29. októbra 1996 návrh zamietol. Sťažovatelia podali proti predmetnému rozsudku odvolanie. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 Co 1267/97 z 29. októbra 1997 potvrdil rozsudok prvostupňového súdu. Sťažovatelia podali proti rozsudku krajského súdu dovolanie.

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 5 Cdo 96/00 z 26. novembra 2003 zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd uznesením

sp. zn. 23 Co 55/04 z 21. marca 2005 zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 44/96-65 z 29. októbra 1996 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Od vrátenia veci okresnému súdu nebolo vo veci nariadené pojednávanie napriek tomu, že uvedené konanie trvá od roku 1996.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovatelia vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiadajú, aby ústavný súd vyslovil porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny v konaní okresného súdu sp. zn. 12 C 44/96, krajského súdu sp. zn. 7 Co 1267/97 a najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 96/00 a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez prietáhov. Zároveň sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd uložil okresnému súdu povinnosť zaplatiť sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie, a to každému v sume 200 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu 1. marca 2006 a podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ju uznesením č. k. III. ÚS 62/06-11 prijal na ďalšie konanie. Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania, ktoré vzhľadom na charakter konania nemohlo prispieť k ďalšiemu objasneniu veci.

Na základe výzvy ústavného súdu predseda okresného súdu predložil chronologický prehľad úkonov, ktoré boli doteraz vo veci uskutočnené, a stanovisko sudkyne. Z uvedeného stanoviska vyplýva, že sudkyňa nepopiera, že v uvedenej právnej veci došlo k prietahom v konaní. Namíeta však svoju subjektívnu zodpovednosť za daný stav. Skutočnosť, že sa vo veci nekonalo priebežne, je podľa jej názoru spôsobená objektívnymi okolnosťami spočívajúcimi v neprimeranom množstve vecí v jej senáte (ako aj v iných senátoch tohto súdu), v dôsledku čoho nemá a ani nemala možnosť prejednávať veci bez

zbytočných prietáhov. Poukázala aj na to, že na uvedenú situáciu podľa § 30 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov upozornila a upozorňuje štátnu správu súdov. Na záver stanoviska uviedla, že neuznáva subjektívnu zodpovednosť za prietahy v danom spore.

Predseda krajského súdu na základe výzvy ústavného súdu predložil vyjadrenie k sťažnosti, z ktorého vyplýva, že v dotknutom konaní bol krajský súd v merite veci činný dvakrát, a opísal priebeh konania na uvedenom súde. Poukázal aj na to, že v prejednávanej veci ide o právne zložitejšiu problematiku, čo sa prejavilo aj v tom, že krajský súd rozhodnutím sp. zn. 7 Co 1267/97 z 29. októbra 1997 pripustil dovolanie. Ďalej uviedol, že konanie, ktoré po druhýkrát prebiehalo na krajskom súde, bolo z hľadiska jeho dĺžky výrazne ovplyvnené značnou personálnou poddimenzovanosťou uvedeného súdu. Napriek výrazne nadštandardným výkonom sudcov krajského súdu (niekedy až dvojnásobným v porovnaní s kolegami z iných odvolacích súdov) nie je možné vo všetkých veciach dosiahnuť ich prejednanie v primeraných lehotách.

Predseda najvyššieho súdu vo vyjadrení k sťažnosti uviedol, že právna vec sťažovateľov napadla v dôsledku dovolania proti rozsudku krajského súdu z 29. apríla 1997 sp. zn. 7 Co 1267/97 na najvyšší súd 20. septembra 2000 a bola vedená pod sp. zn. 5 Cdo 96/00. Vzhľadom na právnu náročnosť bola vec niekoľkokrát členmi senátu podrobne študovaná a niekoľkokrát senátom prejednávaná. K skončeniu veci došlo 26. novembra 2003, keď bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorým bol rozsudok krajského súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Ďalej poukazuje na to, že o právnej náročnosti predmetnej veci (o náročnosti právnej otázky dovtedy súdmi neriešenej) svedčí aj skutočnosť, že rozsudok najvyššieho súdu bol na rokovaní občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 14. apríla 2005 prijatý na zovšeobecnenie a uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Predseda najvyššieho súdu navrhol, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností a predovšetkým z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil následovný priebeh a stav konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 44/96 (v súčasnosti 13 C 150/2005).

Na okresný súd 17. januára 1996 podali sťažovatelia (ako navrhovatelia v 4. a 10. rade) návrh na začatie konania, ktorým sa domáhali, aby žalovaným v 1. až 5. rade bola uložená povinnosť zaplatiť finančnú čiastku, ktorá predstavovala podiel ich právnych predchodcov na odpredaných, resp. vyvlastnených nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom dedičského konania po ich právnych predchodcoch. Dňa 5. februára 1996 bol okresnému súdu doručený návrh na predbežné opatrenie týkajúce sa zákazu výplaty kúpnej ceny. Okresnému súdu bol 1. apríla 1996 doručený list od právnej zástupkyne navrhovateľov JUDr. M. B., v ktorom žiadala okresný súd, aby jej oznámil, v akom štádiu sa nachádza konanie o predbežnom opatrení. Okresný súd uznesením č. k. 12 C 44/96-35 z 18. apríla 1996 rozhodol o vydaní predbežného opatrenia.

Právny zástupca odporcov listom z 5. septembra 1996 ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní, z dôvodu nutnej obhajoby v inom konaní a zároveň ospravedlnil neúčasť odporcov, ktorí trvali na prejednaní veci za jeho prítomnosti. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 6. septembra 1996. Na uvedené pojednávanie sa nedostavili navrhovatelia v 2., 5., 7. a 13. rade. Nedostavili sa ani odporcovia v 1. až 4. rade, doručenie mali riadne vykázané. Zistilo sa, že navrhovateľ v 2. rade zomrel. Na pojednávaní boli vypočutí prítomní účastníci a pojednávanie bolo odročené na 27. september 1996.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací uznesením č. k. 17 Co 1037/96-38 zo 4. apríla 1996 zrušil uznesenie okresného súdu č. k. Nc/54/95-29 zo 17. januára 1996 a vec vrátil na ďalšie konanie. Napadnutým uznesením okresný súd vydal celý predmet úschovy dedičom (v uznesení vymenovaným) F. K., ktorý dedil po pozemkovoknižnom vlastníkovi J. K.

Na pojednávaní, ktoré sa konalo 27. septembra 1996, sa nezúčastnili navrhovatelia v 1., 3., 6. a 13. rade, doručenie mali riadne vykázané. Nedostavil sa ani zástupca odporcu v 5. rade. Okresný súd pojednával bez prítomnosti vyššie uvedených účastníkov. Právna zástupkyňa navrhovateľov predložila súdu zmenu petitu návrhu z 26. septembra 1996. Právny zástupca odporcov v 1. – 4. rade predložil súdu písomne vyjadrenie odporcov. Súd pripustil zmenu žalobného návrhu a odročil pojednávanie na 29. október 1996.

Na pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 29. októbra 1996, sa nedostavili navrhovatelia v 6. a 13. rade a odporcovia v 1., 4. a 5. rade, doručenie mali riadne vykázané. Súd pojednával bez ich prítomnosti. Na tomto pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd návrh zamietol.

Dňa 20. januára 1997 bolo okresnému súdu doručené odvolanie navrhovateľov v 1., 4., 10. a 11. rade proti rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 44/96-65 z 29. októbra 1996. Dňa 21. januára 1997 bolo okresnému súdu doručené odvolanie trinástich navrhovateľov proti uvedenému rozsudku okresného súdu. Okresný súd 26. februára 1997 vydal uznesenia sp. zn. 12 C 44/96, v ktorých uložil jednotlivým navrhovateľom povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie. Navrhovatelia Ing. L. Ď., L. M., Ing. A. B. a Ing. E. Š. listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 6. marca 1997, žiadajú postúpiť spis sp. zn. 12 C 44/96 na krajský súd, a to podľa § 10 ods. 1 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov. Dňa 19. marca 1997 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov k odvolaniu navrhovateľov voči rozsudku okresného súdu sp. zn. 12 C 44/96 z 29. októbra 1996. Právna zástupkyňa navrhovateľov listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 30. apríla 1997, doplnila odvolanie o skutočnosť, ktorá súvisela s vyjadrením odporcov k odvolaniu.

Dňa 22. augusta 1997 bol spis s opravným prostriedkom predložený krajskému súdu. Na pojednávaní 29. októbra 1997 krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu a pripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie. Z úradného záznamu okresného súdu z 13. októbra 1998 vyplýva, že neboli zaplatené súdne poplatky za odvolanie. Právne zástupkyne JUDr. B. a JUDr. P. boli okresným súdom listami zo 14. októbra 1998 vyzvané, aby

zaplatili súdny poplatok za odvolanie, pretože ak súdny poplatok nezaplatia v súdom stanovenej lehote, tak súd bude uvedenú sumu vymáhať.

Dňa 23. októbra 1998 bolo okresnému súdu doručené dovolanie navrhovateľov J. M. a S. M., obidvaja bytom Ž., proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 7 Co 1267/97 z 29. októbra 1997, ktorý nadobudol právoplatnosť 29. septembra 1998.

Dňa 27. októbra 1998 bol okresnému súdu doručený návrh navrhovateľov v 3., 12. a 13. rade na oslobodenie od súdneho poplatku z návrhu na odvolanie. Dňa 21. decembra 1998 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o majetkových a osobných pomeroch navrhovateľov v 1., 3. a 8. rade a tiež žiadosť o odpustenie poplatkov v predmetnom konaní. Dňa 23. decembra 1998 bola okresnému súdu doručená žiadosť Ing. L. Ď. (navrhovateľka v 1. rade), aby boli rozpísané sumy súdnych poplatkov na jednotlivých navrhovateľov, aby ich mohol každý zaplatiť jednotlivo. Dňa 7. januára 1999 vyzval okresný súd právneho zástupcu odporcov v 1. až 4. rade a odporcu v 5. rade, aby sa vyjadril k dovolaniu. Dňa 20. januára 1999 bola okresnému súdu doručená žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov spolu s potvrdením o majetkových, osobných a zárobkových pomeroch od Ing. E. Š. (navrhovateľka v 9. rade).

Dňa 4. februára 1999 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov v 1. až 4. rade k dovolaniu.

Na základe zmeny rozvrhu práce bol od 1. apríla 1999 spis sp. zn. 12 C 44/96 pridelený na prejednávanie a rozhodovanie senátu JUDr. D. C.

Okresný súd uznesením sp. zn. 12 C 44/96 z 5. júna 2000 uložil navrhovateľom J. M. a S. M. súdny poplatok za dovolanie. Dňa 14. júna 2000 bol okresnému súdu doručený návrh na oslobodenie od súdneho poplatku navrhovateľov S. M. a J. M., o ktorom bolo rozhodnuté uznesením okresného súdu sp. zn. 12 C 44/96 zo 17. júla 2000.

Dňa 20. septembra 2000 bol spis sp. zn. 12 C 44/96 predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní navrhovateľov. Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 5 Cdo 96/00 z 26. novembra 2003 zrušil rozsudok krajského súdu z 29. októbra 1997 sp. zn. 7 Co 1267/97 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozsudok bol krajskému súdu doručený 6. februára 2004.

Krajský súd uznesením sp. zn. 23 Co 55/04 z 21. marca 2005 zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 12 C 44/96 z 29. októbra 1996 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V spise je vložené potvrdenie okresného súdu, z ktorého vyplýva, že 30. mája 2005 bol prijatý návrh na začatie konania v právnej veci Ing. L. Ď. a spol. proti Š. K. a spol. o zapl. 1 886 986,70 Sk a prísl. a je vedený pod sp. zn. 13 C 150/2005 a bol pridelený na prejednanie a rozhodnutie JUDr. D. C.

Dňa 16. júna 2005 bolo okresnému súdu doručené podanie Ing. A. B. a Ing. E. Š., ktorým „sprecnili návrh na začatie konania“.

Okresný súd listom z 19. júla 2005 zisťoval na Matričnom úrade v Ž., kedy zomrela navrhovateľka v 6. rade M. K., naposledy bytom Ž.

Okresný súd listom z 19. júla 2005 žiadal Register obyvateľstva Slovenskej republiky v Banskej Bystrici o zistenie pobytu a oznámenie presnej adresy trvalého a prechodného pobytu, na ktorej je hlásená A. R., keďže sa na adrese posledného trvalého bydliska Ž. nezdržiava, súdne zásielky nepreberá, čím sťažuje ďalší postup v konaní. Okresný súd taktiež listom z 19. júla 2005 žiadal Mestský úrad, Evidencia obyvateľstva v Ž., o oznámenie, či je navrhovateľka v 7. rade A. R., naposledy bytom Ž., prihlásená k trvalému, resp. prechodnému pobytu.

Okresný súd listom z 19. júla 2005 žiadal Matričný úrad D., Česká republika, o oznámenie, kedy zomrel navrhovateľ v 4. rade C. M., naposledy bytom D., Česká republika, a žiadal aj o zaslanie úmrtného listu menovaného.

Dňa 25. júla 2005 bol okresnému súdu doručený matričný doklad – Oznámenie o úmrtí M. K., ktorá zomrela... Dňa 8. augusta 2005 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o trvalom pobyte A. R. z Registra obyvateľstva Slovenskej republiky v Banskej Bystrici.

Z obce D. v Českej republike bolo okresnému súdu 28. júla 2005 doručené oznámenie o úmrtí C. M. a taktiež oznámenie o tom, že obec nemá jeho úmrtný list.

Okresný súd listom z 25. augusta 2005 vyzval právnych nástupcov po nebohej navrhovateľke v 6. rade M. K., aby súdu oznámili, či vstupujú do konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 150/2005 po nebohej navrhovateľke v 6. rade M. K. Z úradného záznamu okresného súdu z 31. augusta 2005 vyplýva, že na okresný súd sa dostavil právny nástupca po nebohej navrhovateľke v 6. rade Mgr. D. K. a uviedol svoju novú adresu a taktiež novú adresu svojho otca. Z úradného záznamu okresného súdu z 5. septembra 2005 vyplýva, že Mgr. D. K. oznámil súdu právnych nástupcov po nebohom navrhovateľovi v 4. rade C. M.

Právni nástupcovia po nebohej navrhovateľke v 6. rade M. K. oznámili listami, ktoré boli okresnému súdu doručené 12. septembra a 19. septembra 2005, že vstupujú do konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 150/2005.

Právna zástupkyňa navrhovateľov JUDr. M. P. žiadala listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 20. októbra 2005, o vytýčenie termínu pojednávania.

Okresný súd listom z 20. februára 2006 vyzval právnych nástupcov po nebohom navrhovateľovi C. M., aby mu oznámili, či vstupujú do konania ako účastníci na strane navrhovateľov. Na uvedenú výzvu odpovedali právne nástupkyne navrhovateľa v 4. rade listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 2. marca 2006. Okresný súd listom z 8. marca 2006 vyzval ďalších právnych nástupcov po nebohom navrhovateľovi v 4. rade C. M., aby oznámili, či vstupujú do konania. Na uvedenú výzvu boli okresnému súdu 14. a 15. marca 2006 doručené odpovede.

Dňa 23. marca 2006 bola predsedovi okresného súdu doručená „Žiadosť o zmenu osoby sudcu z dôvodu podozrenia na predpojatosť a zaujatosť pôvodnej sudkyne“ od navrhovateľov Ing. E. Š., Ing. L. Ď., Ing. A. B. a L. M.

Uznesením z 21. apríla 2006 okresný súd vyzval Ing. E. Š. a spol., aby spoločne a nerozdielne zaplatili súdny poplatok za podanú námietku zaujatosti.

III.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo na to, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov (...).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu sa otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého prípadu, najmä podľa týchto troch kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98, I. ÚS 3/00).

Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu náročnosť predmetnej veci, pričom na základe týchto hľadísk uvedené konanie považoval za sťažené. Bral do úvahy skutočnosť, že právna otázka, ktorá bola v danom prípade riešená (týkajúca sa rozdelenia náhrady za pôdu, ktorá podľa právnej úpravy platnej v čase prejednávania dedičstva pripadla do výlučného vlastníctva jednému z dedičov, by mala byť v prípade jej scudzenia rozdelená medzi ustupujúcich dedičov podľa výšky ich dedičských podielov), nebola dovtedy predmetom súdneho rozhodovania súdov.

Správanie účastníkov je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny. Z hľadiska hodnotenia uvedeného kritéria je potrebné uviesť, že aj sťažovatelia mali určitý podiel na zdĺhavosti konania, pretože načas nezaplatili poplatok za odvolanie a ani nepožiadali o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, bol postup jednotlivých súdov vec prejednávajúcich a rozhodujúcich, t. j. okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu.

Pri skúmaní toho, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu označeného základného práva, ústavný súd zistil, že preskúmaná vec bola prvýkrát prejednávaná a rozhodnutá na okresnom súde v dobe od podania návrhu, t. j. od 17. januára 1996, do rozhodnutia vo veci samej, t. j. do 29. októbra 1996. V danom období okresný súd konal priebežne, vydal aj predbežné opatrenie a jeho konanie nemožno označiť ako konanie vyznačujúce sa zbytočnými priesťahmi.

Ústavný súd však zistil, že okresný súd konal so zbytočnými priesťahmi v období od 23. októbra 1998 do 20. septembra 2000, a to v súvislosti s postúpením uvedeného spisu na najvyšší súd po podaní dovolania a predovšetkým s uložením poplatkovej povinnosti navrhovateľom za dovolanie. V danom období ústavný súd zistil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov v dĺžke 16 mesiacov, a to v čase od 4. februára 1999, kedy bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov k dovolaniu, do rozhodnutia okresného súdu o uložení poplatku za dovolanie, t. j. do 5. júna 2000.

Druhýkrát bola preskúmaná vec vrátená na okresný súd 30. mája 2005. Doteraz v uvedenej veci nie je právoplatne rozhodnuté, avšak okresný súd od júna 2005 do marca 2006, keď bola vznesená námietka zaujatosti voči konajúcej sudkyňi zo strany navrhovateľov, zisťoval nové adresy niektorých navrhovateľov, a to predovšetkým adresy

právnych nástupcov po nebohých navrhovateľoch, a taktiež zisťoval, či právni nástupcovia vstupujú do konania, pretože od podania návrhu v roku 1996 nastali zmeny na strane navrhovateľov. V danom období ústavný súd zistil nečinnosť okresného súdu v trvaní 5 mesiacov, t. j. od 5. septembra 2005 do 20. februára 2006.

Konanie na krajskom súde sa taktiež uskutočnilo dvakrát. Prvýkrát krajský súd rozhodol o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku okresného súdu rozsudkom č. k. 7 Co 1267/97-101 z 29. októbra 1997 v lehote dvoch mesiacoch od postúpenia spisu z okresného súdu. Uvedený rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť až 12. septembra 1998. Napriek rýchlemu rozhodnutiu vo veci samej vyhotovenie rozsudku a jeho doručenie účastníkom konania trvalo takmer jeden rok.

Po zrušení rozsudku krajského súdu z 29. októbra 1997 najvyšším súdom bola predmetná vec vrátená na rozhodnutie krajskému súdu 6. februára 2004 a krajský súd rozhodol rozsudkom 21. marca 2005. V poradí druhé prejednanie a rozhodnutie uvedenej veci sa vyznačuje prieťahmi v konaní, pretože krajský súd rozhodol až po uplynutí viac ako jedného roka napriek tomu, že rozhodnutie v danom štádiu konania nebolo zložité, pretože krajský súd, na základe rozsudku najvyššieho súdu, mal iba zrušiť rozsudok okresného súdu.

Pri preskúvaní priebehu konania na najvyššom súde ústavný súd z vyžiadaného spisu sp. zn. 5 Cdo 96/00 zistil, že aj uvedené konanie bolo poznačené zbytočnými prieťahmi, pretože predmetná vec bola najvyššiemu súdu predložená na rozhodnutie 20. septembra 2000 a najvyšší súd rozhodol o zrušení rozsudku krajského súdu až po uplynutí viac ako troch rokov, a to rozsudkom sp. zn. 5 Cdo 96/00 z 26. novembra 2003. Aj napriek tomu, že ústavný súd zohľadnil pri preskúvaní dĺžky konania na najvyššom súde skutočnosť, že predmetom riešenia bola zložitá právna otázka, bolo nevyhnutné aj v danom prípade rozhodnúť o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože lehota 41 mesiacov (predloženie spisu najvyššiemu súdu – jeho vrátenie krajskému súdu) je ústavne neakceptovateľná doba na riešenie akejkoľvek zložitej právnej otázky.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd rozhodol o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov, pretože vec nebola právoplatne skončená ani v čase rozhodovania ústavného súdu.

V súvislosti s úpravou sťažnosti čl. 127 ods. 3 ústavy ustanovuje: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia požadovali, aby okresnému súdu bola uložená povinnosť zaplatiť im primerané finančné zadosťučinenie, a to L. M. vo výške 40 000 Sk a Ing. A. B. vo výške 120 000 Sk. Vo svojej žiadosti o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia uviedli, že predmetom sporu je značne vysoká suma a ich sociálna situácia je zlá, preto žiadajú o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia ich práv.

Ústavný súd priznal sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie a pri určovaní jeho výšky vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na to, že celková doba preskúmaného konania bola poznačená zbytočnými prietiahmi na strane okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu, ústavný súd rozhodol aj o primeranom finančnom zadosťučinení podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na to, že ústavný súd je pri rozhodovaní viazaný petitom sťažnosti, priznal sťažovateľovi L. M. primerané finančné zadosťučinenie v požadovanej výške, a zaviazal k jeho zaplateniu okresný súd vo výške 13 000 Sk, krajský súd vo výške 12 500 Sk a najvyšší súd vo výške 14 500 Sk. Okrem toho ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie sťažovateľke Ing. A. B., a to vo výške 65 000 Sk a zaviazal k jeho zaplateniu okresný súd vo výške 21 000 Sk, krajský súd vo výške 20 000 Sk a najvyšší súd vo výške 24 000 Sk. Vo zvyšnej časti návrhu Ing. A. B. o primeranom finančnom zadosťučinení nevyhovel.

Pri rozhodovaní o výške finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal aj na to, ako sa ten - ktorý súd podieľal na zbytočných prietahoch v konaní, a dával dôraz aj na stupeň, na ktorom súd rozhodoval. Čím je súd vyššieho stupňa, tým je pre neho záväznejšie, keď sa dopustí zbytočných prietahov v konaní.

Právna zástupkyňa sťažovateľov žiadala v sťažnosti ústavný súd o priznanie trov právneho zastúpenia. V liste, ktorý bol ústavnému súde doručený 14. júna 2006, vyčíslila trovy právneho zastúpenia za dva právne úkony a režijný paušál, a to v celkovej výške 12 282,40 Sk. Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou sťažovateľov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovatelia boli vo veci úspešní, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom, pretože uvedené konanie doteraz prebieha na okresnom súde.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

V zmysle ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Ústavný súd preto vychádzal pri priznaní náhrady trov právneho zastúpenia za úkony právnej služby vykonané v roku 2006 z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2005 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 16 381 Sk.

V zmysle § 13 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 20 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní alebo obhajobe dvoch alebo viacerých osôb.

Ústavný súd priznal náhradu trov právneho zastúpenia podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v sume 10 772 Sk, a to za úkony prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti po 2 988,60 Sk (t. j. 2 730 Sk – 20 % + 19 % DPH) x 2 a dvakrát režijný paušál po 164 Sk.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2006